

ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

Лапенко Т.Г.

к.т.н., доцент, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності,

Колінько А.А.

здобувач вищої освіти СВО «Бакалавр»

інженерно-технологічний факультет

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава

Життєдіяльність людини реалізується одночасно зі світом природи і у специфічному для людського суспільства інформаційному середовищі, що має свої закономірності розвитку та функціонування. Інформаційна сфера стає такою ж важливою складовою суспільного життя, як економічна, виробнича, побутова, політична, військова та ін.

Нові інформаційні технології, засоби масової комунікації багатократно підсилили можливості впливу на свідомість і підсвідомість як окремої людини, так і на великі групи людей та населення країни загалом.

До основних загроз інформаційно-психологічної безпеки відносять можливість настання негативних наслідків для суб'єктів, що піддаються інформаційно-психологічному впливу, які виражаються в таких формах:

- нанесення шкоди здоров'ю людини;
- блокування на неусвідомленому рівні волі, волевиявлення людини, штучне привиття їй синдрому залежності;
- втрата здатності до політичної, культурної, моральної самоідентифікації людини;
- маніпуляція суспільною свідомістю;
- руйнування єдиного інформаційного та духовного простору України, традиційних устроїв суспільства і суспільної моральності, а також порушення інших життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави.

Отже, джерелом інформаційно-психологічної небезпеки є та частина інформаційного середовища, яка через визначені причини неадекватно відображає реалії, вводить в оману людину, засліплює її ілюзією.

Інформаційно-психологічні загрози зумовлені розробкою, виготовленням, розповсюдженням та використанням суб'єктами негативних інформаційно-психологічних впливів, спеціальних засобів і методів такого впливу.

Сучасне розуміння безпеки в контексті врахування відношення інтересів особистості, суспільства і держави висуває завдання розгляду нового аспекту цієї проблеми - безпеки в інформаційній сфері життєдіяльності людини, тобто інформаційно-психологічної безпеки.

В інформаційному середовищі, що є складовим системним утворенням, виділяється процесуальна складова як найбільш динамічна і змінна її частина інформаційно-комунікативні процеси, які активно впливають на індивідуальну, групову і суспільну психологію (індивідуальну, групову, масову свідомість). При маніпуляції стану інформаційного середовища, змінюється стан духовної сфери суспільства, деформація і деструктивні зміни якої у формі психоемоційної і

соціальної напруженості, спотворених норм і неадекватних соціальних стереотипів і установок, оманливих і неприродних орієнтацій та цінностей. Це у свою чергу впливає на стан і процеси у всіх основних сферах суспільного життя, в тому числі політичній і економічній.

Основною і центральною «мішенню» інформаційного впливу є людина, її психіка.

Отже, інформаційно-психологічну безпеку можливо розглядати як стан захищеності особистості, різних соціальних груп і об'єднань людей від дій, впливів, які здатні проти їхньої волі і бажання змінити психічні стани та психологічні характеристики людини, модифікувати її поведінку й обмежувати свободу вибору, зумовило потребу переосмислення інформаційної взаємодії, а також деяких інших соціально-психологічних процесів і явищ у сучасному суспільстві.

Інформаційно-психологічна безпека - стан захищеності окремих осіб чи груп осіб від негативних інформаційно-психологічних впливів і пов'язаних з цим інших життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави в інформаційному середовищі.

Особливо болісними і травмуючими є конфлікти, коли сторони не мають елементарних психологічних знань і нехтують мистецтвом спілкування.

Непоступливість, упертість, нездатність до компромісів і прийняття неконструктивних рішень створюють найпоширеніші проблеми у взаєминах.

Давні мудреці говорили, що мудріший не той, хто має рацію, а той, хто розуміє, коли треба припинити сперечатися, аби не допустити розростання конфлікту.

Наукою, що вивчає техніку уникання, зменшення гостроти і напруженості конфліктів є конфліктологія. Порушення комунікації, яке обов'язкове під час конфліктів, коштує дуже дорого для його учасників. Тому мистецтво розв'язання конфліктів вважають одним із життєво необхідних для забезпечення нормальних умов життєдіяльності.

Головну роль у виникненні конфліктів відіграють конфліктогени - слова, дії (бездіяльність), що сприяють виникненню конфлікту.

Причиною конфлікту є хворобливе сприйняття конфліктогена як образу і відповідна реакція - відповідь-агресія.

Конфлікт не виникає у випадку прояву витримки, прощення - вияву високої моральності, етичності.

Однак природна потреба почувати себе в безпеці, всі зазіхання на статус, достоїнство людина сприймає вкрай боляче.

Для розв'язання конфлікту ефективно використовувати формулу, яку запропонував В. Шейнов:

Конфліктна ситуація + Інцидент = Конфлікт

Конфліктна ситуація - накопичені суперечності, які містять істинну причину конфлікту.

Інцидент - збіг обставин, які спровокували конфлікт.

Конфлікт - відкрите протистояння як наслідок зіштовхування інтересів та позицій, що унеможлиблюють один одного.

Розв'язати конфлікт означає:

- усунути конфліктну ситуацію,
- вичерпати інцидент.

Отже, під час вирішення спірних, проблемних питань треба скеровувати суперечку на конструктивний лад, тобто розв'язати конфлікт. Для цього потрібно дотримуватися таких правил:

- 1.Говоріть тільки про те, що актуальне зараз і вже.
- 2.Не переходьте на особистості.
- 3.Не згадуйте при сварці третіх осіб.
4. Абсолютизація висловлюваннями «завжди?», «ніколи» не вкладається в логіку тверджень.
- 5.Зменшуйте темп і тон мови.
- 6.Дайте опоненту «випустити пар».
- 7.Обґрунтуйте претензії і вимагайте обґрунтування претензій, що висуває опонент.
- 8.Пропонуйте опоненту сформулювати бажаний кінцевий результат.
- 9.Дайте опоненту зберегти власну гідність і самі її зберігайте.
- 10.Не слід висувати вимоги у формі шантажу: «Я так хочу!», «Я так сказав, так і буде», «Не поступишся - гірше буде».
- 11.Не узагальнюйте, говоріть про розбіжність поглядів.
- 12.Уникайте дитячих випадів-зауважень: «А ти сам...» і не реагуйте на них.
- 13.Різкість викликає ще більшу різкість Не ображайте і не кричіть.
- 14.Якщо не маєте рації - визнайте це.
- 16.Спокійний доброзичливий тон надасть можливість партнеру охолонути, схаменутися.

Отож, інформаційно-психологічна безпека людини у міжособистісній комунікації передбачає захист від негативних впливів, які позбавляють людину життєвих сил, енергії. Енергетичний зв'язок між людьми є невід'ємною частиною природної циркуляції енергії у природі. Втрата енергії призводить до зниження нормального стану здоров'я людини. Втрата життєвих сил приводить до депресії, крайнього вичерпання ресурсів нервової системи, людина може захворіти і навіть померти.

Список використаних джерел

1. Коваленко Ю.О. Забезпечення інформаційної безпеки на підприємствах. Економіка промисловості № 3 2021 р.
2. Атаманчук П.С., Мендерецький, Панчук О.П., Чорна О.Г. Безпека життєдіяльності: навч. посібн. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 276 с.
3. Бедрій Я.І., Нечай В.Я. Безпека життєдіяльності: навч.посіб. Львів: Магнолія, 2017.499с.